

בעזה"ש"ת

גליון
**דרך
אמונה**

פנינים יקרים על פרשת השבוע
מלוקט משיחותיו של
הרה"צ רבי
מאיר איתמר רוזנבוים
שליט"א

שמות

גליון רמ"ח

לשמיעת השיעורים בכל שבוע
על הטלפון נא להתקשר
למערכת 'דרך אמונה'

בארה"ב 718-298-3717 ולהקיש 1
בארץ ישראל 072-278-6444 ולהקיש 1
בענגלאנד 0203-874-6800 ולהקיש 1

מכון 'דרך אמונה'

הרוצה לקבל את הגליון בכל שבוע באימייל
נא לשלוח אימייל לאדרעסס 3875060@gmail.com
ולכתוב שם המבקש ואימייל אדרעסס שלו. ואי"ה נוסיפו לרשימת המקבלים

להארות והערות יכולים להתקשר לאחד ממספרי הטעלפון של מערכת דרך אמונה הנ"ל
ולהשאיר הודעה על מספר 9 ובלי"נ נתקשר בחזרה אי"ה

פרשת שמות

יעקב אבינו מוציא מכל המצרים * נתעצמו בהודיה לה' * בטל רצונך מפני רצונו * במצרים לא היה נס' רבותא כלל * מסי"ג של משה בעבור כל אדם * חסד עם ילדים קטנים * מאבדים כל הזכותים ע"י לשון הרע * משה רבינו התלבש כמצרי לפי הוראת שעה * יתרו הבטיח לו נדן שלא תהא ריחיים בצווארו * מכאן למדנו הבא ליטהר מסייעין אותו * חלק היהודי הפנימי התאנח מתוכם * אתחלתא דגאולה שהרגישו בגלות * צדיק אמיתי אינו רואה את חטאי ישראל * בהעריך מעשיהם לעומת הנוגשים הם צדיקים גמורים * אוי לדור שאני גדול הדור * הדיבור גרם שיצטרכו לאותות * שמירת הדיבור בימי השובבי"ם * שמירת הדיבור מבטל מקלות הראש * החתן שלא היה כבד פה ולשון * עת לשתוק ועת לדבר * גלגול חמורו של אברהם אבינו * לא רצה שיתאספו ביחד * פרעה לא סבל את שמחתם של בני ישראל ביום השבת * היכו אותם בשביל שלא רצו להכות בני"י * צדקה תציל ממות

הרה"ק בעל שם משמואל מסאבטשוב זי"ע - כ"ד טבת תרפ"ו לפ"ק

אהבה מחמת היחוס לקאצק * לא להתאנח בעניני עוה"ז * חיבורו היפה ביותר של האבני נזר * עינא פקיחא אפי' בשעת הסתרה * הבורח ממלאכת החול מרגיש קדושת השבת

דרשת הכנה לימי השובבי"ם תשי"פ בניהמ"ד פאפא - זיילאמסבודג

זמן כפרה וקירבת אלקים

השפעת הימים כפי ההכנה * אין לך דבר טוב מקרבת אלקים * לא המשלים הוא העיקר אלא תיקון המעשים * פחד ואנחה נחשב כתשובה * מעשה קטן בדורינו נחשב כמעשי דורות הראשונים * ימים המסוגלים לתשובה * ימי השובבי"ם ועוז הדרם * זמן כפרה לכל העבירות

לימוד התורה

כהיום נתבטלו הסיגופים והתיקון הוא בתורה * תורה במקום קרבן * תורה מכפר על כל העבירות * דף גמרא ותוס' מועיל ביותר להכניע היצר * מעלת לימוד התורה מתוך התגברות על היצר * דף גמרא ללמד הבשר הגשמי שהכל הבל

לימוד ברצופות

לימוד חמש שעות ברצופות * סגולת התורה רק בלימוד ברצופות * המפסיק באמצע הלימוד כאילו אסף רוח * ר"ע רצה כ"ד שנים רצופות בתורה, ולא שני פעמים י"ב

אמידת תהלים

דוד המלך הכניס בתהלים כח תשובה * דוד המלך מעלה תפילותינו לפני כסא הכבוד * ג' פעמים תהלים נחשב כתענית משבת לשבת * מעלת תענית משבת לשבת * מעשה רב

וְאֵלֶּה שְׁמוֹת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל הַבָּאִים מִצְרִימָה אֵת יַעֲקֹב אִישׁ וּבֵיתוֹ בָּאוּ (א, א).

שבכל המצרים (פראבלעמע"ן) שאדם נופל בהם, הולך עמו הכח מעיקב אבינו ע"ה לסייעו ולחלצו, וזהו אומרו 'הבאים מצרימה את יעקב' (כתבי הסידים).

יעקב אבינו מוציא מכל המצרים
מובא בשם החידושי הרי"ם זי"ע לרמו בפסוק זה חיזוק לכל הדורות,

וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל פָּרוּ וַיִּשְׂרְצוּ וַיִּרְבּוּ וַיַּעֲצְמוּ בְּמֵאד מְאֹד וַתִּמְלֵא הָאָרֶץ אֹתָם (א, ט).

מורד לך הוי מודה לו 'במאד מאד', וזהו שבא הכתוב לומר לנו, שאפילו שבני ישראל היו תחת שעבוד גדול וחוק של מצרים, בכל זאת נתחזקו ויעצמו להודות לה' על כל מה שנעשה להם, וזה הפירוש 'יעצמו במאד מאד' שנתעצמו מאד במדה של 'ובכל מאורך'.

נתעצמו בהודיה לה'
הרה"ק מהר"י מבעלזא זי"ע (מובא בסידור לב שמה) דקדק בכפל הלשון 'במאוד מאוד'. וכיאר דהנה בפרשת קריאת שמע כתיב (דברים ו, ה) ובכל מארך, ואמרו חז"ל (ברכות נד, א) בכל מדה ומדה שהוא

וַיֵּלֶךְ אִישׁ מִבֵּית לְוִי וַיִּקַּח אֶת פֶּת לְוִי (ב, א).

החפץ חיים הסביר ואמר: לכאורה לפי ההגיון והשכל הישר עמרם צדק בשיקול דעתו, דמה מעם יש להמשיך בהקמת דורות כאשר בסופו של דבר הם מוטבעים ביאור?! ובכל זאת אם היה עמרם ממשיך במהלך מחשבתו, לא היה נולד מושיעם של ישראל, רק כתוצאה

בטל רצונך מפני רצוני
פירש"י, פרוש היה ממנה מפני גזירת פרעה, וחזר ולקחה, וזהו 'וילך', שהלך בעצת בתו, שאמרה לו גזירתך קשה משל פרעה, שפרעה גזר על הזכרים, ואתה גם על הנקבות.

אחד, ושוחחו ביניהם על אודות עיר אחת והאנשים שבה, אחד אומר שתושביה צרי עין וקמצנים, והשני אומר להיפך שתושביה בעלי צדקה ונדבנים, לסוף נתברר שאחד מהם היה שם בפורים, כאשר כל אחד רגיל לקיים מצוות 'ומתנות לאביונים', וכל הפושט יד נותנים לו, והשני היה בשאר ימות השנה ועל כן קיבל בקמצנות.

הנמשל הוא: במצרים היו בני ישראל רגילים לניסים דבר יום ביומו בכל עת ושעה, והיה לחם חוקם ממש, שנולדו ששה בכרם אחד וכדומה, ועל כן לא היתה רבותא בנס הזה שהולידה בת ק"ל שנה, אבל אצל שרה אמנו, שאז היו ימים כתיקונם, ועולם כמנהגו נוהג ומתנהל על פי דרך הטבע, לכן פירסם הכתוב את הנס של שרה.

מעצת מרים נולד משה רבנו, ומכאן יש ללמוד שהאדם מוגבל בשכלו ובהגיון שלו, והאדם יראה לעיניים, ועליו לבטל רצונו ודעתו מפני רצון ה', ולא להסתמך על ההגיון שלו, שהרי רבות מחשבות בלב איש ועצת ה' היא תקום.

ניסים במצרים לא היה רבותא כלל

עוד פירש"י, נהפכה להיות נערה ובת ק"ל שנה היתה. האבן עזרא (פרשת ויגש) הקשה, למה לא הזכיר הכתוב להדיא הפלא שנעשה עמה שהולידה את משה בהיותה בת ק"ל, כמו שהזכיר התורה הנם שנעשה לשרה שהיתה בת תשעים שנה כאשר הולידה את יצחק בנה.

המגיד מדובנא זצוק"ל ביאר בדרך משל לשני קבצנים שנזדמנו לפונדק

**וַיְהִי בַיָּמִים הֵהֵם וַיִּגְדַּל מֹשֶׁה וַיֵּצֵא אֶל אָחִיו וַיֵּרָא בְּסִבְלָתָם
וַיֵּרָא אִישׁ מִצְרֵי מִכָּה אִישׁ עִבְרִי מֵאֶחָיו (ב, יא).**

פעמים הלשינו עליו בפני המלכות, והוא נשאר בשלו, שלא השיב מעולם פני איש, והוסיף ללכת אצל הרשות ולהשתדל בשביל בני ברית וגם בשביל שאינם בני ברית.

פעם התבטא ואמר: דבר זה למדתי ממשה רבינו, הוא סיכן עצמו בשביל אחד מאחיו, ומחמת זה הלשינו עליו לפני פרעה שרצה להורגו, עד שהוכרח לברוח

מסי"ג של משה בעבוד כל אדם

פירש"י, וירא בסבלותם, נתן עיניו ולבו להיות מיצר עליהם.

מסופר על הגאון רבי דוב בעריש מייזליש זצוק"ל רבה של ווארשא, שהיה שתדלן גדול אצל המלכות, והיה משתדל בשביל כל אדם מישראל, ופעמים רבות הכנים עצמו בצרות בגלל שתדלנותו, כמה

איש בבית, התגבר עליהם פחדם, ופרצו בבכי אשר נשמע עד לרחוב, באותו השעה חזר רבי אברהם גניחובסקי מבית תלמודו, וכגאון הדבוק במדותיו של קונו 'שומע קול בכיות', נגעו ללבו קולות הבכי של הילדים הקטנים, מיד מיהר לביתו, וביקש מהרבנית את הסולם, וחזר לבנין הסמוך, והעמיד את הסולם ליד חלון הבית, ועלה על הסולם וקרא להילדים שיתקרכו אל החלון, ובפניו המאירות מלאות החן ובקולו הרגוע, הרגיע את רוחם והשקיט את פחדם, ונתן להם מיני מתיקא, והתחיל לספר להם סיפורים על גדולי ישראל, הילדים נרגעו ברוחם, ועמדו ליד החלון והקשיבו לכל מילה שיצאה מפיו, עד שההורים חזרו לביתם.

ממצרים, וכל זה לא מנע בעדו להמשיך במעשי החסד, וכאשר רק הגיע לשערי מדין וראה שעושים עוול לבנות יתרו, מיד מסר נפשו עליהם.

חסד עם ילדים קטנים

ראיתי מעשה נאה של חסד על הגאון רבי אברהם גניחובסקי זצ"ל מראשי ישיבת משעבין, באחד הלילות החליטו זוג הורים שהתגוררו בסמיכות לביתו לצאת מביתם, כשהם משאירים את ילדיהם נמים בשלוחה את שנתם (כאן המקום לעורר, שאין זה דבר פשוט כלל, ויכול להסתיים שלא בכי טוב, הן בנפש והן ברוח ר"ל), ולפתע התעוררו הילדים, וכדרכם של ילדים קטנים החלו לקרוא 'אבא, אבא'... וכאשר ראו שאין

וַיֹּאמֶר מִי שָׂמַךְ לְאִישׁ שׁוֹר וְשִׁפְטָ עָלֵינוּ הַלְהַרְגֵנִי אֶתָּה
אִמֵּר פֶּאֶשֶׁר הִרְגֵת אֶת הַמְצַרִי וַיִּירָא מִשָּׂה וַיֹּאמֶר אֶבֶן
נֹדַע הַדְּבָר (ב, ד).

ואילו עתה כאשר ראה שיש ביניהם רבילות, מחלוקת ולשון הרע, השכיל להבין פשר הדבר הזה, ולזה שאל 'וכי אוציא את בני ישראל' דהיינו באיזה זכות ראויים בני ישראל להיגאל? ושואל תאמר שהיה להם הרבה זכות, שגדרו עצמן מן הערובה, ולא שינו את שמם לשונם ומלבושם, אלא בא להודיע איך שמאבדין ח"ו את כל הזכותים על ידי לשון הרע!

מאבדים כל הזכותים ע"י לשון הרע

פירש"י, נודע לי הדבר שהייתי תמה עליו, מה חטאו ישראל מכל ע' אומות להיות נרדים בעבודת פרך, אבל רואה אני שהם ראויים לכך.

בשפת אמת (שנת תרמ"א) מבאר, דבתחילה לא הבין משה על שום מה בני ישראל סובלים בגלות יותר מעמים אחרים,

וְתֹאמְרוּן אִישׁ מִצְרֵי הַצִּילָנוּ מִיַּד הָרְעִים וְגַם דָּלָה דָּלָה לָנוּ וַיִּשְׁק אֶת הַצֹּאן (ב, יט).

לבתו, בשביל שהיה פורש מן העבודה זרה, אלא שפחד ליקח איש עברי מחמת האומות שבארצו, ומשה רבינו ראה זאת ברוח קדשו, וע"כ הצריך להתלבש בלבוש אחר לפי הוראה שעה, ואכן כאשר שמע יתרו מבנותיו שהוא עברי ולבושו מצרי, תיכף אמר 'קראן לו', שזה טוב לפני, מחמת שלא יהא לי פחד מן עובדי עבודה זרה, שהרי לבושו מצרי, ויסברו שהוא מצרי, ומכאן יש היתר רק להוראת שעה ולעת הצורך, אבל בודאי להתלבש לעולם במלבושי הגוים אינו טוב. (מובא בספר נפלאות חדשות)

משה התלבש כמצרי לפי הוראת שעה
 איתא במדרש רבה (א, לב) ותאמרנה איש מצרי הצילנו מיד הרועים, וכי מצרי היה משה?! אלא לבושו מצרי והוא עברי!
 כאשר גזרו על בני ישראל שלא ילכו בבגדים מיוחדים, רק יתלבשו ככל האומות, והצדיקים לחמו מאוד נגד הגזירה, שאל איש אחד להרה"ק ר' יצחק מווארקא זי"ע למה אתם מתרעמים על הגזירה של הלבושה, הלא מצינו שמשה רבינו היה לבוש כמצרי?! השיב לו: משה רבינו ראה שיתרו היה רוצה ליקח 'איש עברי' לחתן

וַיֹּאמֶר אֶל בְּנֹתָיו וַאֲיוֹ לָמָּה זֶה עֹבְדֶתֶן אֶת הָאִישׁ קְרָאן לֹא וַיֹּאכֵל לָחֶם (ב, כ).

שמרויה הוא לעצמו, מה שאין כן כשנושא אשה היא תלויה בו לפרנס אותה ובניו הנולדים לו, וכמו שאמרו חז"ל (קדושין כט, ב) ילמוד תורה ואח"כ ישא אשה, שרחיים תלוים לו בצוארו, והנה יתרו הרגיש במשה כי הוא מזרעו של יעקב, והוא איש מופלא באנשים, וחשש שאולי לא יאבה לכנוס בעול פרנסת אשה ובנים, לכן הבטיחו שלא יהיה צריך לפרנסה ולהיות מאכיל לאחרים, אלא יהיה אוכל על שולחנו והוא ימציא לו די מחסורו, שיתן לו 'קעסט' ביד

יתרו הבטיח לו גן שלא תהא ריחיים
 בצווארו

פירש"י, הכיר בו שהוא מזרעו של יעקב, קראן לו ויאכל לחם, שמא ישא אחת מכם, כד"א כי אם הלחם וכו'. וצריך להבין למה אמר להם ברמו, ולא אמר במפורש שיקראו לו וישא אחת מכם.

ומבואר בספרים, כי מי שאין לו אשה ובנים הוא ברשות עצמו, ומה

אצלי, ולא יאכיל, ולכן כתיב 'ויואל משה לחם', שישא אחת מכם, אבל 'ויאכל לחם'.

רחבה, וזהו שרמו באומרו 'קראן לו ויאכל לחם', שישא אחת מכם, אבל 'ויאכל לחם'.

וַיֹּאֶל מֹשֶׁה לְשֵׁבֶת אֶת הָאִישׁ וַיִּתֵּן אֶת צִפְרָה בְּתוֹ לְמֹשֶׁה

(ב, כא).

שבעולם, מי שירד כל כך רחוק שיוכל לעלות בחזרה לדרך המלך?, שלח לו הקב"ה את משה רבינו עמוד התורה הק' והאיר עיניו עד שנעשה תלמיד חכם גדול, ויתר פרשה בתורה הקדושה, כל שכן איש ישראל מזרע אבות הקדושים כשמהרהר בתשובה, שישלח לו סיוע ועזר מקודש שיוכל לגמור התשובה, ומשה רבינו השאיר כחו בתורה הק' שירגיש כל איש ישראל סיוע ועזר על ידי לימוד תורה"ק שתאיר עיניו איך יתקן, כדאיתא בזה"ק (ח"ג כג, ב) אורייתא מודעת ליה חובתיה.

מכאן למדנו הבא ליטהר מסייעין אותו איתא במדרש רבה (א, לב) והלא הקב"ה שונא עבודת כוכבים, ונתן מנוס למשה אצל עובד עבודת כוכבים?! אלא אמרו רבותינו, יתרו כומר לעבודת כוכבים היה, וראה שאין בה ממש וכו', והרהר לעשות תשובה עד שלא בא משה וכו', עי"ש.

בספר שפתי צדיק כתב, זהו לימוד גדול עד היכן גדול כח הבא לטהר מסייעין אותו, יתרו היה גוי והרהר בתשובה, וכבר עבד כל עבודה זרה

וַיְהִי בַיָּמִים הָרַבִּים הָהֵם וַיָּמָת מֶלֶךְ מִצְרַיִם וַיֵּאָנְחוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל מִן הָעֲבֹדָה וַיִּזְעְקוּ וַתַּעַל שׁוֹעַתָם אֶל הָאֱלֹקִים מִן הָעֲבֹדָה

(ב, כג).

פלייש ביו אין שבת אריין, אזוי ווי ער האט זיך דערמאנט אז עס איז שבת, איז ער גיטען א לויף אין שול אריין, אין ער איז אנגעקומען צי לכה דודי, האט ער גיטען א זיפן, דער זיפן איז גישט

חלק היהודי הפנימי התאנח מתוכם

סיפר הרה"ק ר' חנוך העניך מאלכסנדר זצוק"ל, בתחילת נשיאותו, מעשה בקצב אחד שהקציב בשר, ער האט גהאקט

היה רועה, שזכו למנהיג ורועה נאמן משה רבינו).

אתחלתא דגאולה שהרגישו בגלות

מתאמרא בשם הרה"ק החידושי הרי"ם מגור זי"ע, כי התחלת הגאולה היתה בכך שהתחילו להרגיש שהם נמצאים בגלות, כמו שנאמר 'ויהי בימים הרבים ההם וימת מלך מצרים ויאנחו בני ישראל מן העבודה', שכל זמן שעבדו בלי הפסק, לא היתה להם שהות אפילו לחשוב על מצבם הרע, ואולם כאשר מת מלך מצרים ונחו קצת, התחיל הנם הראשון של 'ויאנחו', הרגישו שהם בגלות ונאנחו על זה, וזה נחשב להם לאתחלתא דגאולה.

גיוועזען דער קצב, נאר דער יוד האט ארויס גיזיפצט פין אים. וזהו פי' 'ויאנחו בני ישראל מן העבודה', דער יוד האט פין זיי ארויס גיזיפצט, דורך דעם, 'וידע אלקים', האבען זיי באקימען דעת, ואח"כ ומושה היה רועה. (שיח שרפי קודש ח"א דף ס"א), (מעשה בקצב אחד, שעמד ביום שישי לעיתותי ערב בבית המטבחים, וחתך בשר, ולפתע נזכר כי שבת היום, מיד רץ לבית המדרש, והגיע באמצע לכה דודי, ונאנח מאוד, והאנחה לא היה מהקצב, רק הניצוץ היהודי שבתוכו התאנח מאתו, וזהו פי' 'ויאנחו בני ישראל מן העבודה', דהיינו חלק היהודי שבתוך פנימוותם התאנח מתוך תוכם, ועל ידי זה 'וידע אלקים' שקיבל דעת והשגות אלוקית, ואח"כ ומושה

וַיֹּאמֶר ה' רָאָה רְאִיתִי אֶת עֲנִי עַמִּי אֲשֶׁר בְּמִצְרַיִם וְאֵת צַדִּיקָתָם שְׁמַעְתִּי מִפְּנֵי נַגְשָׁיו כִּי יַדְעֵתִי אֶת מַכְאֹבוֹ (ג. ז).

הקדושת לוי מבארדיטשוב זי"ע, כי הקב"ה ראה מה שעתידין לחטוא בחטא העגל, אבל משה רבינו לא ראה מעשה העגל, כי צדיק אמיתי אינו רואה בעיניו את חטאי ישראל, ואינו רואה רק דברים הטובים שיש בהם.

בהעריך מעשיהם לעומת הנוגשים הם צדיקים גמורים

הרה"ק החוזה מלובלין זי"ע ביאר סיומא דקרא, 'כי ידעתי את מכאובי',

צדיק אמיתי אינו רואה את חטאי ישראל

אֵינָא במדרש (רבה ג, ב) ויאמר ה' ראה ראיתי את עני עמי, 'ראיתי' לא נאמר, אלא 'ראה ראיתי', אמר לו הקב"ה, משה, אתה רואה ראייה אחת, ואני רואה שתי ראיות, אתה רואה אותן רק באין לסיני ומקבלין תורתך, ואני רואה אותן מקבלין תורתך זהו 'ראה', 'ראיתי' זו ראית מעשה העגל, שנאמר (שמות לב, ט) ראיתי את העם הזה. ואיתמר בשם הרה"ק

בישראל הם צדיקים גמורים כנגדם, כי אפילו פושעי ישראל מלאים במצות כרימון, וטובים פי אלף מרשעי אומות העולם, וזה גרם שהקב"ה יחוס וירחם עליהם, ולא יביט אל החטאות רק אל התלאות.

אפילו שאני רואה את מעשיהם הרעים, אשר הם מכאיבים אותי בהם, עם כל זה 'את צעקתם שמעתי' ומרחם אני עליהם, והטעם הוא 'מפני נוגשיו' דכאשר אני מעריך את מעשיהם כנגד מעשי המצרים הנוגשים אותם, אזי אפילו היותר רעים

וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל הָאֱלֹקִים מִי אָנֹכִי כִּי אֵלֶיךָ אֶל פְּרַעֲהַ וְכִי אוֹצִיא אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מִמִּצְרַיִם (ג', יא).

ושאל: מה יש כאן להתאנח?! וכי נעלם ממך שאתה נחשב לגדול הדור?! השיבו החתם סופר באנחה עמוקה: על כך אני נאנח, שעד כדי כך דורנו מיותר, שאני בעוונותינו הרבים הנני גדול הדור!

ובנו אב"ד קראקא הוסיף על זה: עכשיו נתבארו לי דברי רש"י על הפסוק 'מי אנכי כי אלך אל פרעה', דהנה משה רבינו ברוב ענוותנותו, טען כלפי השי"ת, ראשית 'מה אני חשוב לדבר עם מלכים', מי אני שאהיה מנהיג ישראל, ושנית אם בני ישראל הגיעו למצב כזה, שאני נחשב אצלם לגדול הדור, הרי שהדבר מוכיח שהם נתונים בשפל המדרגה, ואם כך 'מה זכו ישראל שתעשה להם גם', ובמה יזכו לגאולה.

אזי לדוד שאני גדול הדור

פירש"י, מי אנכי, מה אני חשוב לדבר עם המלכים, וכי אוציא את בני ישראל, ואף אם חשוב אני מה זכו ישראל שתעשה להם גם ואציאם ממצרים.

מסופר על הגאון רבי שמעון סופר זצוק"ל אב"ד קראקא, שהיה יושב לפני אביו מרן החתם סופר זצוק"ל לעת זקנותו, שקשתה עליו הקריאה, והיה קורא לפניו את השאלות והתשובות ששלחו אליו מכל תפוצות ישראל מרחבי תבל, יום אחד קרא לפניו מכתב מרב אחד, וחזר גם על השבחים והתוארים שפתח אותו רב בהם את מכתבו, וכאשר שמע החתם סופר את דברי השבח נאנח מאוד, פנה אליו בנו

וַיַּעַן מֹשֶׁה וַיֹּאמֶר וְהֵן לֹא יֶאֱמִינוּ לִי וְלֹא יִשְׁמְעוּ בְּקוֹלִי כִּי יֹאמְרוּ לֹא נִרְאָה אֱלֹהֶיךָ ה' (ה, א).

הדיבור גרם שיצטרפו לאותות

הימים הללו ימי חשבון הנפש בתורה ותפלה ותחנונים, וישים האדם אל לבו לתקן מה שפגם ואל יבטל סגולת הזמן הזה בדברים בטלים, עכ"ל. וכך היה מנהג חסידים ואנשי מעשה מקדמת דנא לעשות 'תענית דיבור' בימי השוכבי"ם, שלא להוציא מפהם רק דיבורי תורה ותפילה, ולהתרחק מכל דבר בטל והבל.

שמירת הדיבור מבטל מקלות הראש

ובדרך מליצה יתכן להוסיף, ודברת 'בם' ולא בדברים בטלים, בפומיה דאינשי נקרא בא"ם מי שיש בו קלות דעת, וכבר אמרו הצדיקים דמה שאמרה תורה (דברים טו, יט) מחה תמחה את זכר עמלק, מחייבת כל איש מישראל בכל הדורות, שאין לך אדם שאין בקרבו עמלק קטן, שגורם לו קצת לקלות ראש ר"ל, ועבודתו הוא למחות בה ולעקרה משורשה, וזה שאמרו חכמים, 'ודברת בם' על דרך שאמרו (סנהדרין ה, א) דבר אחד לדור, שהוא לשון מושל ומנהיג, שצריך האדם להיות שולט ומושל על חלק הבא"ם שבקרבו, לבטל את הקלות מראש מאתו, וזה הרמז ודברת בם אם אתה רוצה להיות דבר ומושל על הבא"ם שכך? העצה הוא 'ולא בדברים בטלים', שיוהר מאוד שלא לדבר דברים בטלים, בזכות זה יוכל להתעלות במדרגה גדולה.

בספר שם משמואל (פרשת שמות) מביא בשם אביו הרה"ק האבני נזר זי"ע, לדקדק על האותות שביקש משה רבינו מאת הקב"ה כדי להוכיח לבני ישראל שהוא שליח ה', הלא בני ישראל הם מאמינים בני מאמינים, ומשה הוא שטעה לחשוב שלא יאמינו, וא"כ למה נצרך לאותות כלל?! ואמר, דבשביל דיבור של משה נתהווה רוח אחרת עם ישראל, עד שלא האמינו לדבריו רק על ידי האותות, וזהו כח הלשון שביכלתו להשפיע על האדם מאוד, וזהו ענין הטא לשון הרע, כי הדיבור יש בו כח המכריח, ועל כן בשביל שאמר משה רבינו ע"ה כך, היה נצרך באמת לאותות.

שמירת הדיבור בימי השוכבי"ם

וממוצא הדברים למדנו עד היכן מגיע חובת שמירת הפה, ובפרט עכשיו בימי השוכבי"ם שהקריאה מעורר את הזמן ומחייבת לנצור ולשמור על מוצאות הפה, כמו שכתב הרה"ק מסאטמאר זי"ע (דברי יואל פרשת שמות עמוד יט) לבאר בדרך רמז דברי חכמים וחידותם (יזא"י, ב) ודברת בם ולא בדברים בטלים, כי 'בם' בנימטריא מ"ב, לרמז על מ"ב ימי השוכבי"ם, שיש להתאמן ולהודרו שיהיו

וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל ה' בִּי אֶד-נִי לֹא אִישׁ דְּבָרִים אָנֹכִי גַם
מִתְמוּל גַּם מִשְׁלֹשׁם גַּם מֵאֵז דְּבָרְךָ אֶל עֶבְדְּךָ כִּי כָבֵד
פֶּה וְכָבֵד לְשׁוֹן אָנֹכִי (ה, י).

החתן שלא היה כבד פה ולשון

פירש"י, כבד פה, בכבודות אני מדבר, ובלשון לעז בלב"א (גמגמו, לעזי רש"י).

אבל היא לא השתכנעה בזה, כשראה זאת אמר להם: תבואו למחרת היום! והסביר להם: מבקש אני שתבואו למחר, מפני שבתפילת ערבית אנו מתפללים 'ותקננו בעצה טובה מלפניך', וכיון שעדיין לא התפללתי ערבית, רצוני להתפלל ולבקש שהקב"ה יחנני בעצה טובה עבורכם!

למחרת באו ההורים, הגאון הושיבם ופתח בדברי עידוד, ואז אמר להם: בתכם עדיין מתעקשת, כיון שהיא קיבלה לשון הרע, ולכן אייעץ לכם שבתכם תתחפש לעזרת ערביה, ותלך לביתו של רבי יוסף שימשלביץ ותעבוד בניקוי הבית, כך תראה שהחתן בריא...! ההורים נדהמו לשמוע את הצעתו המחוכמת וקיבלוהו.

למחרת בבוקר יצאה הכלה מחופשת כערביה, לביתו של רבי יוסף הנ"ל, במשך שתי שעות עסקה בנקיון הבית ובכביסת הבגדים, וכל הזמן זלגו דמעות של שמחה מעיניה, היא שמעה את החתן שלה לומד עם דודו הגאון בחיתוך וקול ברור והתלהבות, שבועות מספר אחר כך התקיימו הנישואין, ורבי יוסף חיים זאנענפעלד נתכבד בסידור הקידושין. (מובא בספר האיש על החומה)

פעם נכנסו לביתו של הגה"ק רבי יוסף חיים זאנענפעלד זצוק"ל מרא דארעא קדישא, הורי כלה יחד עם בתם הכלה, ובדמעות שלישי סיפרו לו: שמענו שמועות כי החתן שלנו נעשה מגמגם, ואיננו יודעים מה לעשות, זמן החתונה מתקרב, והכלה לא מוכנה לשמוע על חתונה, ובפרט כי שמענו שהחתן הפסיק להגיע לישיבה בזמן האחרון, וכנראה שמחמת מחלתו מתבייש ללכת לישיבה...! וההורים הוסיפו בהתנצלות: יאמין לנו כבוד הרב, אנו היינו משלימים עם המצב, ובוודאי שהדבר מן השמים, אבל הכלה אינה מוכנה לכך!

הגאון הכיר היטב את החתן, שהיה מרבה לבוא לביתו לדבר איתו בלימוד, וידע שדודו של החתן הצדיק רבי יוסף שימשלביץ חלה במחלת עיניים, והחתן התנרב ללמוד איתו בביתו, וזהו הסיבה שאינו נמצא בישיבה! וסיפר זאת לכלה,

וַיֹּאמֶר ה' אֵלָיו מִי שָׁם פֶּה לְאָדָם אוּ מִי יָשׁוּם אֵלָם אוּ
חֲרִשׁ אוּ פִקֵּחַ אוּ עֹר הֲלֹא אֲנֹכִי ה' (ד, יא).

עת לשתוק ועת לדבר

מסאוראן זי"ע, פעם אחת הביאו לפניו ילד בן ז' שנים שנולד אילם וחרש ר"ל, ואביו התחנן להושיעו מצרת בנו, הרה"ק מסאוראן לקח את הילד והעמידו על הספסל שלפניו, ואמר לו: אם תוכל לדבר כשאר בני אדם, מה תדבר כשתגדל?! הילד פתח את פיו ואמר: אהיה מוסר ומלשין על בני ישראל! אמר הרה"ק לסובבים אותו: הלא ראיתם כי יותר טובה לו השתיקה?! ואכן נשאר אילם כמקדם.

פירש"י, מי למדך לדבר כשהיית גדון לפני פרעה על המצרי, מי עשה פרעה אדם שלא נתאמן במצות הריגתך, ואת משרתיו חרשים שלא שמעו בצוותו עליך, ולאספקלמורין ההורגים מי עשאם עורים שלא ראו כשברחת מן הבימה ונמלמת.

בספר לקוטי שושנים מסופר על הרה"ק

וַיִּקַּח מֹשֶׁה אֶת אִשְׁתּוֹ וְאֶת בָּנָיו וַיִּרְכְּבֵם עַל הַחֲמֹר וַיֵּשְׁבֹּה
אֲרֶצֶה מִצְרַיִם וַיִּקַּח מֹשֶׁה אֶת מִטֵּה הָאֱלֹקִים בְּיָדוֹ (ד, כ).

גלגול המודו של אברהם אבינו

לבוא עם זה החמור למצרים, כי היו אומרים לו האיצימגנינים לפרעה שמו שיהיה לו זה החמור הוא יהיה מושיע ישראל, והיה מבקש פרעה ללוקחו, וכשאמר לו הקב"ה לך שוב מצרים כי מתו כל האנשים המבקשים את נפשך, פירש 'תאותך', כמו 'אם יש את נפשכם' (בראשית כג, ח), כלומר 'תאוותך', כמו שאתה תאב שיהיה חמור זה בידך, 'אל תירא', כי וודאי ישאר בידך, כי אותם שהיו מבקשים ללוקחו מידך כבר מתו.

לכך הוא אומר ויקח משה את אשתו ואת בניו וירכיבם על החמור, אבל

בספר מדרש תלפיות (ערך המור) מביא מספר כתיבת יד וזה לשונו: וירכיבם על החמור, פירש"י ז"ל על החמור המיוחד שהוא חמורו של אברהם אבינו, ותימה: והיכן נמצא ביד משה חמור של אברהם ע"ה, והלא משה היה במדין?! ויש לומר, שאברהם מסרו ליצחק, ויצחק ליעקב, ויעקב ללוי כדי לחזור על הגרנות לישא המועשר, ולוי מסרו לקהת, וקהת לעמרם, וכשברח משה מפני פרעה רכב על זה החמור והלך למדין, וכשאמר לו הקב"ה לבוא למצרים, והיה מפקד משה

קודם שאמר לו 'כי מתו כל האנשים' לא היה רוצה להרכיבם על החמור, ואם תאמר לאחר שמת משה, היכן נשאר אותו החמור? ויש לומר כשעלה משה להר נבו למות שם, עלה עם החמור, ונשאר החמור שם על ההר ורועה שם עד שיבוא המשיח.

לֹא תֹאסְפוּן לְתֵת תְּבִין לְעַם לְלִבְנֵי הַלְבָנִים כְּתִמּוּל שְׁלִשָׁם הֵם יִלְכוּ וְקִשְׁשׁוּ לָהֶם תְּבִין (ה, ז).

ישראל, לשמוע תוכחות חיים ולהאמין באחדותו ומציאותו יתברך, אבל פרעה בגודל רשעתו היתה חפצו לסורם למשמעתם ולעבוד את גלולי מצרים, ואחרי ראותו כי לא עלתה בידו, ראה והבין שמחמת שהם נאספים יחד יוסיפו דעת ביראת אלקים, ועל ידי זה נכנע כח הסיטרא אחרא בקרבם, לזה אמר לכל יתאספו עוד לתת תבין דעת ותבונה להם.

לא רצה שיתאספו ביחד

הרה"ק ר' דוד מלעלוב זי"ע (מובא ברמתיים צופים סימן א אות קכא) דקרק בלשון אומרו 'לא תאספון', דלכאורה היה ראוי לומר 'לא תוסיפון' בוי"ו, וכיאר כי ידוע שפרעה הניח להם יום אחד חירות משיעבוד העבודה, ומשה רבינו בחר להם יום השבת למנוחה, והיה דרכם בליל שבת להתאסף ביחד משה וזקני

תִּכְבֵּד הָעֶבֶדָה עַל הָאֲנָשִׁים וַיַּעֲשׂוּ בָהּ וְאֵל יַעֲשׂוּ בְּדַבְרֵי שְׁקָר (ה, ט).

שהיו נוחין בשבת. ומבאר שזאת חרה לפרעה, אשר אחר כל עול הקשה שלהם, כמעט מנוחה בשבת קודש היו ישראל מלאים שמחה ושעשוע, אשר זאת אין בכח שום אומה רק יהודים, אשר לבם תמיד דבוק בקדושה.

פרעה לא סבל את שמחתם של ישראל בשבת

בספר שפתי צדיק (אות נא) מביא הא דאיתא במדרש רבה (ה, יח) מלמד שהיו בידן מגילות שהיו משתעשעין בהם משבת לשבת, לומר שהקב"ה גואלן, לפי

וַיִּכּוּ שׁוֹטְרֵי בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר שָׁמוּ עֲלֵהֶם נִגְשֵׁי פְרַעֲה וּגו'

(ה, יד).

יום בערב התקשר אליו אחד ממכיריו אם יוכל להיות אצלו על שבת, כמובן שנענה מיד ואמר: הלא היום ביטלו אחיי את שהותם אצלי, ובמילא תוכל לבוא בכבוד גדול אלי! אולם ביום שישי בבוקר, מתקשר אליו חבריו שהתיישב בדעתו שאינו מגיע על שבת, והאיש עומד ומשתאה על השנות הדבר פעמיים, מה זאת עשה לי אלקים, שכל השבוע הכין את בני ביתו לקבל אורחים, וגם הכינוו חדר מיוחד בשבילם, ופעם אחרי פעם ביטלו האורחים את כוונתם.

באותו החדר המיועד לאורחים, היה ארון מעץ עם משחקים מפלעסטיק להילדים, ועליה הניחו 'מפזר חום' (אייזועל"ע), לחמם את החדר, בחו"ל מכניסים החימום בקירות הבית מחמת הסכנה, ובארץ ישראל אין עושים כן, ומשתמשים בכלי הנ"ל, והוא כלי פתוח המוציא חמימות מכ האלעקטער", וצריך להוזהר שלא יתפס בהם דבר שמביא לשריפה ח"ו) מונח בקופסא של נייר (קרטיין), בשביל שהפריע לנקות את החדר, והיה מופעל על ידי שעון של שבת.

ביום שישי בבוקר בשעה 11 בבוקר, שמעה אשתו קול של דבר המתפוצץ באותו החדר, מיד רצתה לראות מה אירע, ולתדהמתה הרבה הבחינה שהמחמם נדלק על ידי השעון ונתפס בנייר, וההבערה ללהב יצאת על החדר שכולו

היכו אותם בשביל שלא רצו להכות בני

הרה"ק ר' משה לייב מסאסוב זי"ע פירש 'ויוכו שוטרי בני ישראל', שהיכו אותם מחמת שלא רצו להכות את בני ישראל העובדים, וזוה הראה תורתנו הקדושה איך צריך לנהוג איש הישראלי, לתת גוו למכים למען הגן על חברו.

צדקה תציל ממות

השבוע התקשר אלי אברך חשוב מתושבי בית שמש, וסיפר לי עובדא דהוי בדידיה, לפני שתי שבועות, ביום שישי פרשת ויגש, שזכה לראות נפלאות, השגחה פרטית ממשית, שבתחילה לא הכין את דרכי הבורא, ובסוף ראה שהכל נעשה בחשבון נכון ומדוקדק, ועין בעין נוכח לראות במעלת הצדקה שמציל ממות כפשוטה.

רבו כ"ק אדמו"ר מסלאנים (מכ"ב) שליט"א הגיע לשבות בתוכם בבית שמש, וכבר בתחילת השבוע התקשרו אליו שתיים מאחיו ובקשתם בפיהם שרוצים להתאכסן אצלו על שבת, וכמובן שהסכים בחפץ לב ובשמחה רבה, אבל ביום שלישי הודיעו לו שביטלו את השתתפותם, וכאב לו לשמוע זאת אחרי שהכין את בני ביתו על קבלת האורחים לרגל השבת, אמנם באותו

וכמובן שעכשיו צריך להתקיים בו ברכת 'הון ועושר בביתו' לזכות לעשירות, בידוע פתגם העולם 'אחרי שריפה מתעשרים', ורמו יש לדבר, בפרק איזהו מקומן שאומרים בתחילת התפילה, 'פרים הנשרפים ושעירים הנשרפים וכו' וקייבול דמין, שאחרי השריפה מתעשרים וזוכים ברמים הרבה.

מעשה דומה לזה התרחש לפני כמה שנים בויליאמסבורג, אשה הלכה ברחוב לתומה, והיה אז רוחות סוערות שעקרו אילן רחב וגדול ממקומה, והאילן נפל עליה וכיסה אותה לגמרי, מיד הזמינו הצלה ופאליצי ומכבי אש, אבל לא היו יכולים לחלצה, מחמת שהיה עץ גדול ורחב מאוד, והמחלצים טענו שיקח זמן הרבה עד שיוכלו להוציאה, שצריך לחתוך את האילן שאי אפשר להרימה מחמת כובדה, ובמילא לא יתכן שנשארה בחיים! אמנם כאשר רק התחילו לחתוך העץ, פתאום הציץ ראשה מתחת האילן, והאשה התחילה להדחף כלפי חוץ, ואחרי כמה דקות הצליחה לצאת בריאה ושלומה בלי שום שריטה, וכל הנוכחים לא האמינו למראה עיניהם.

בינדעי ומכירי את אביה, שאלתי אותו במה זכתה לנס גדול כזה, הלא לא דבר ריק הוא?! ענה לי: 'צדקה תציל ממות'! באותו שעה שנפל עליה האילן, פגשתי ביהודי ת"ח שבא מארה"ק, והתאונן לפני שהגיע לכאן לאסוף מעות לצורך

עלה באש, והיה קשה להשתלט על האש, והזמינו 'מכבי אש' (וכדרכם לבוא רבע שעה אחרי שכל הבית נהפך למאכלת אש ר"ל), ובדיוק היה אביה באותו סביבה בהשגחה פרטית, ומיהר לבוא שם, ועלתה בידו להתגבר על האש ולכבותה.

וידי לפלא, בדרך כלל היה המלית ותפילין שלו מונחים באותו החדר, ובאותו היום העבירו לחדר אחרת, וכך ניצלו משריפה. ועוד פלא, בצמוד להארון היו מונחים כל העצים של הסוכה, וכל אחד מבין גדול הסכנה כאשר האש נתפס בעצים, אולם כל מה שהיה בסביבת הארון נחרך לגמרי, ורק עצי הסוכה – חפץ של מצוה, לא נגעה בהם האש כלל.

אז עיניו לנוכח יביטו שהקב"ה מביט אחרית דברו מראשיתו, וכל מעשיו ישרים הם, שכל האורחים שהיו רוצים לשהות בצל קורתו, אינהו לא חזי אבל מזליהו חזי, שלמרות רצונו הטוב, בסופו של דבר לא יוכל להכניסם לתוך ביתו על יום השבת.

שאלתי את האבך היכן היית בעצמך בשעת מעשה?! ענה לי: שהלך למסור חבילה של צרכי שבת לעני! אמרתי לו: עיקר המעשה לא ספרת לי, הלא 'שומר מצוה לא ידע דבר רע', ובודאי מצות הצדקה והחסד הצילך, שהלא באותה שעה ממש יצאת לשמח לב עני ולכן נעדרת מביתך, בודאי שבזכות מצוה רבתי זו מן השמים סייעו בעדך שלא יארע אסון נורא יותר ר"ל.

באותו שעה הסתובבתי אתו בבית מדרשות לאסוף צדקה, וההשגחה הפרטית סיבבה שבאותו רגעים ממש ניצלה בתי שלא כדרך הטבע ממש.

נשואי יוצ"ח, וכבר כמה ימים שמסתובב ברחובות וויליאמסבורג ואין איש שם על לב לעזור, ואינו מצליח כלל, והפציר בי מאוד להסתובב אתו בבתי מדרשות, ואכן

הרה"ק רבי שמואל בן הרה"ק רבי אברהם (בעל אבני נזר) בודנשטיין זי"ע

מסאכטשוב מח"ס שם משמואל

כ"ד טבת תרפ"ז לפ"ק

ראית בספר 'זכרונם לברכה' בשמו של הרב וואלקין מארה"ב, שבימי בחרותו זכה לשמש את הגאון בעל אור שמח זצ"ל בשני זמני קיץ, והאור שמח קירב אותו מאד, ונהג בו בחביבות גדולה, ומתוך כך היה רגיל לשוחח אתו בענינים שונים הנוגעים לדברי תורה, פעם אחת בתוך שיחתם הזכירו את השם משמואל זצוק"ל, ואמר האור שמח בהתלהבות גדולה: דע לך, שהחיבור היפה ביותר שהשאייר לנו ה'אבני נזר' הוא ה'שם משמואל'.

עינא פקיהא אפי' בשעת הסתרה

נסיים בהני מילי דמעליותא מאותו צדיק וקדוש.

כתיב (דברים לב, כ) אסתירה פני מהם אראה מה אחריתם, משל למה הדבר דומה?! לאבא שבנו התינוק סרה, הרי הוא מסתתר מפניו ועוזבו לנפשו, אבל משגיח עליו מן החרכים, כל עוד נכשל הילד ונופל וקם שוב, אין האבא מתגלה

אהבה מחמת היחוס לקאצק

אביו הרה"ק האבני נזר זי"ע אמר לו: בני, איני אוהב אותך רק בשביל שאתה בני, אלא בשביל שאתה נכדו של הרבי מקאצק! (האבני נזר היה חתנו של הרה"ק מקאצק זי"ע).

לא להתאנח בעניני עוה"ז

פעם אחת בא אליו חסיד לפני פסח, והתאנח מאוד לפניו, ושפך את מר לבו, כי עדיין אין לו לצרכי פסח כלום, נענה ואמר לו: דער קאצקער זיידע האט געזאגט, די גאנצע וועלט איז נישט ווערט אפילו איין קרעכין! (הסבא מקאצק היה אומר, כל העולם כולו אינו כראי אפילו אנתה אחת), אולם הוא הלווה לאותו חסיד סכום כסף ניכר, והלה השקיע מעות אלו במסחר, והשתכר כדי צרכי פסח.

חיבורו היפה ביותר של האבני נזר

הבורח ממלאכת החול מרגיש קדושת השבת

עוד אימרא נאה על הפסוק (בראשית ב, ג) כי בו שבת מכל מלאכתו, רמז בזה, שבכדי לזכות להרגיש טעם בקדושת שבת, על האדם לברוח מכל מלאכת ששת ימי המעשה, 'מכל מלאכתו' שיהיה בעיניו כאילו כל מלאכתו עשויה.

לו, ואולם בעברו על עברי פי פחת, מיד יוצא ומצילו מן הסכנה, שהרי ילד רחומיו הוא.

הנמשל הוא: כך נוהג הקב"ה כביכול עם בני ישראל בשעת הסתרה, אף כאשר 'אסתירה פני מהם', זמן של הסתרת פנים, גם אז 'אראה מה אחריתם', שלא הסיר עין השגחתו מהם.

דרשת הכנה לימי השובבי"ם-תשי"ב

בניהמ"ד הגדול דחסידי פאפא - זיילאמסבוג

וזהו כוונת הכתוב 'ויעש המלך' כי הקב"ה – מלכו של עולם - נותן שפע וחיות קדושה להאדם, 'כדבר ממוכן' כפי הכנתו להמצוה, מפני שהכל תלוי בהכנה, כפי ההכנה כך זוכה לקיים המצוה בפועל.

אין לך דבר טוב מקדבת אלקים

בעזרת שמו יתברך, פותחין בכבוד אכסניא, בראשית כל ברצוני לקדם בתודה וברכה, מעלת כבוד העסקנים החשובים, אשר זיכו אותי לבוא לכאן לדרוש לפני ציבור חשוב - קהלא קדישא הדין, דברי הכנה לימי השובבי"ם הקדושים והנעלים.

זמן כפרה וקירבת אלקים

השפעת הימים כפי ההכנה

נכנסתי השבוע אל הקודש פנימה לכ"ק אדמו"ר שליט"א, (מפאפא) ובקשתי לשמוע מפה קדשו כדת מה לדרוש ולעורר את הציבור הקדוש הלזה, ובין הדברים סיפר לי, דכאשר יסדו את ישיבת בעלזא בארץ הקודש אחרי שנות המלחמה, רצו להעמיד בתפקיד 'ראש הישיבה' אחד מחשובי העדה, איש נכבד ומורם מעם, עם חן קדומים - א פארציטישישער בעלזער חסיד - אבל היה נודע כאיש חריף (שארפע"ר) מאוד, ועל כן חשבו שיתאים מאוד לתפקיד הלזה, לנהל את הישיבה

וכנודע בגודל מעלת וחשיבות ההכנה, שבה תלוי ועומד כל השפעות אלו הימים, כידועים דברים הקדושים של הרה"ק מקארלין זי"ע בספרו הק' בית אהרן על הפסוק במגילת אסתר (אסתר א, כא) 'ויעש המלך כדבר ממוכן, דאיתא במדרש שכל מקום שנאמר 'המלך' במגילת אסתר, כוונתו על המלך מלכי המלכים הקב"ה,

אוהבכם הטוב, ואם הייתי יודע דבר טוב בעולם הייתי גותן לכם, אך 'מעמו וראו כי טוב ה'" (תהלים לד, ט), 'פארזיכטס, וועט איהר זעהן, ווי ס'איז דא עפעס גוט'ס, איז ה' (מעמו וטראו שהיכן שיש טוב הוא ה'). ואכן כל אחד אשר זכה לפסוע בגליו אפילו רק פסיעה אחת בדרכי עבודת הבורא, יעיד ויאמר בפה מלא 'כי טוב ה' - ס'איז דא גוטס אין אידישקייט, ס'איז דא זיסקייט אין אידישקייט' (יש טובה ביהדות, יש מתקנות ביהדות).

לא המשלים הוא העיקר אלא תיקון המעשים

אמנם לא המדרש הוא העיקר אלא המעשה, שעיקר תכלית הדברים צריכים להיות בכדי שיכנסו בלב השומעים, וישאירו בהם רישומא דקדושה לבוא לידי תיקון המעשים, כפי המסופר שמגיד משרים מפורסם ונודע בשערים, שאל את הגאון רבי מאיר שפירא זצוק"ל אב"ד לובלין, מהו ההבדל ביני ובינך, הלא מפורסם אני כמגיד נפלא ופה מפיק מרגליות, הדרשות שלי מתובלים כמשלים ורעיונות נפלאים, דברי אגדה המושבים את הלב, ובכל זאת לא זכיתי למצוא מסילות בלב השומעים, שיתעוררו מדברי ויהפכו את לבנם לטובה, ואילו מעלת כבודו דבריו היוצאים מן הלב נכנסים אל הלב, ומשאירים רושם טוב בתוכם.

ענה לו הרב מלובלין במתק שפתיו: אמשול לך משל למה הדבר דומה,

ביד רמה, בלי להסיר עין השגחתו מהבחורים בכל עת ושעה, ולהוכיחם ולייסרם בשבט חובלים, ולהגיד לפניהם דברים כדרכונות למען ילכו בדרך טובים, וכך יתעלו בדרכי התורה והיראה, וכאשר הציעו את הדבר לפני הרה"ק מבעלזא זי"ע, נענה ואמר בלשון קדשו: 'פעפער האבין מיר שוין געהאט געניג, היינט דארף מען געבן פאר אידן אסאך ציקער!' (פלפל שחור כבר היה לנו מספיק - כוונתו למלחמת העולם השניה שבני ישראל סבלו מרורים מנחת זרועם של המרצחים ימ"ש - עתה צריך ליתן לבני ישראל הרבה סוכר - לחנכם בדרכי נועם מתוך אהבה וחיבה יתירה).

ועובדא זו שימש לפני כהדרכה ישרה, שכאשר עומדים בשער לעורר את לב הציבור אודות ימי השובבי"ם הקרבים ובאים, לא יאמרו דברים קשין כגודים, לתאר את ימי השובבי"ם כימים של פחד וחרדה, רק שהם בבחינת 'ציקער' - מתוקים כדבש ונופת צופים, שהרי אין לך דבר טוב ומתוק מהתקרבות להקב"ה, בבחינת ואני קרבת אלקים לי טוב. וכפי המסופר על הרה"ק הרבי ר' ברוך ממעזיבוז' זי"ע (מובא בספר בוצינא דנהורא על ערב יום כיפור) שהיה דרכו בקודש לערוך את שולחנו הטהור בערב יום הכיפורים ולחלק לכל הציבור לעקע"ך ומיני מתיקא, ואיחל להם שיתברכו 'מיט א זיסע יאר' (שנה מתוקה), באחת השנים כאשר חילק מיני מתיקא, והציבור חטפו מידו, נענה ואמר בלשון קדשו: תאמינו לי שאני

בדברים ברורים, להאיר את עיניהם ולהעמידם על הנקודה העיקרית שהם צריכים לתקן את עצמם, ועל כן נשאר עליהם רק הרושם של המליצות והרעיונות, ולא של הדברים הצריכים לשיפור ותיקון.

פחד ואנחה נחשב כתשובה

הנה בשנים קדמוניות - פארציטיטישע יארן - יראה ורעד אחו ביראי ה' מקול הקורא הנה קרבו ובאו ימי השובבי"ם, וכאשר אך רק הזכירו את השם 'שובבי"ם' 'פלעגט זיך אנהייבן דרייען די קישקעס פאר שרעק' (המעיים התחילו להסתובב מרוב פחד), כל אחד היה ירא מפחד ה' והדר גאונג, אם יזכה להכין את עצמו כראוי לימים קדושים ונעלים אלו, ואם יזכה לפעול כראוי לתיקון נפשו.

ובאמת הפחד והשברון רוח הוא בעצמו דבר חשוב ומועיל, כפי דמתאמרא משמיה דהרה"ק מהר"ש מליובאוויטש זי"ע, **כאשר** יהודי נותן 'קרעכיץ' (אנחה) מעומק לבו, שאין הולך לו בטוב בעניני גשמיות, הרי זה נחשב כ'תשובה גדולה', ועל אחת כמה וכמה כאשר נותן 'קרעכיץ' (אנחה) על שפלות מצבו ברוחניות, בודאי ובודאי שזה כבר נקרא 'תשובה עלאה'.

וכבר אמרו חז"ל (כתובות סב, א) אמר רב אנחה שוברת חצי גופו של אדם, שנאמר (יחזקאל כא, יא) ואתה בן אדם האנח בשברון מתנים ובמרידות תאנה, ורבי יוחנן

לסוחר גדול שנסע מדי שנה להיריד לרכוש כל מיני סחורות לעסוק בהם במשך כל השנה, והיה רגיל לחזור עם עגלות מלאים כל טוב, וכאשר הגיע לגבול המדינה אשר שם עומד 'שומר המכס', היה ניגש אליו ומשכו בשיחה נעימה בלשונו החלקלקה, ותוך כדי השיחה הבינו בעלי העגלות מה שמוטל עליהם לעשות, וכולם עברו את הגבול בלי לשלם כלום, ואחרי שעברו כל העגלות נפרד הסוחר מהשומר כאשר מכנים לידו מתנת יד הגונה, וכך המשיך לדרכו שמח וטוב לב, אמנם באחת השנים כאשר הגיע עם כל סחורתו למעבר הגבול, ראה שהחליפו את השומר הישן, והעמידו שם שומר חדש, והחליט לנסות את מזלו אם יוכל להערים עליו מדרכו מימים ימימה, להסיח את דעתו על ידי שיחה ומתנת שוחד, וניגש אליו ושאלו: מה שלומך?! אבל השומר הפנה לו עורף והקשה את לבו ואמר לו: עליך לשלם רובל אחד לכל ארגו! הסוחר עשה עצמו כאינו שומע, והמשיך לנסות לשוחח אתו למצוא חן בעיניו, אבל השומר החדש לא נמשך אחר תחבולותיו, ואמר לו: בתחילה תשלם עד הפרוטה האחרונה, ואח"כ תוכל לדבר אתי באוות נפשך! ולא הואיל לו שום מענה ותחבולה, ובעל כרחו שילם ממיטב כספו.

וסיים הרב מלובלין את משלו, ואמר לו: זה ההבדל ביני ובינך, אכן אתה אומר משלים ורעיונות נאים, שהם מושכים את לב העם, ומרבים העם לבוא בהמוניהם לשמוע דבריך הנפלאים, אבל אינך מסיים

לב שאינם פקחים בדורות אחרונים, כלב פקחים שהיו בדורות ראשונים, שאם לא תאמר כך, יוכל כל דור לומר: למה לא נבראתי בימים הראשונים שהיו חכמים גדולים, והייתי לומד תורה הרבה?! אומר לו: מה איכפת לך, אחד המרבה ואחד הממעט ובלבד שיכוין לבו לשמים!

והרה"ק המגיד הגדול ממעזריטש זי"ע אמר אימרא נאה, לפרש הכתוב

(תהלים לו, טו) טוב מעט לצדיק מהמון רשעים רבים, שאפילו כאשר האדם עושה רק מעט מצוות ומעשים טובים, ראוי להקרא צדיק, והסיבה לכך הוא 'מהמון רשעים רבים', מחמת שאנו נמצאים בדור השוך ואפילה, ויש הרבה רשעים בעולם, וע"כ אפילו העושה מעט טוב, ראוי לו להקרא בתואר צדיק.

ומנדי דברי בו נציין דבריו הנפלאים של האור החיים הק' בפרשה זו, שמבאר באופן נפלא החילוק שבין דורות האחרונים לדורות הקודמים, בפסוק (בראשית מו, כט) ויקרבו ימי ישראל למות, ומדקדק 'מנין ידע' שנקרבו ימיו למות.

ומבאר בהקדם תמיה עצומה: מה נשתנו דורות הראשונים שהאריכו שנים הרבה, אדם הראשון חי תשע מאות שנה ושלושים, ובניו ובני בניו שמונה מאות או שבע מאות, ואילו בדורותינו אפילו המפלוג בחיים לא יגיע למאה שנה!?

ומבאר במשל למה הדבר דומה, למלך שבחר אומנים ובעלי מלאכה, ונתן

אמר אף כל גופו של אדם, שנאמר (שם יב) והיה כי יאמרו אליך על מה אתה נאנח ואמרת אל שמועה כי באה ונמם כל לב ורפו כל ידים וכהתה כל רוח וכל ברכים תלכנה מים. ומכאן נחזי שאפילו אנחה אחת כבר פועל ומשפיע על נפש האדם.

מעשה קטן בדורינו נחשב כמעשי דורות הראשונים

באלו הדברים מצאנו נוחם לנפשינו, בשפלות מצבינו בדורינו, שקשה במאוד לעסוק בתיקון נשמותינו כמו בדורות שעברו, אבל ממוצא אלו הדברים למדנו, שאפילו אנחה אחת היוצא מעומק לבו, הרי זה נחשב לתיקון ותשובה גדולה. ובצדק ניתן להאמר שאנו 'דור שכולו זכאי', כי בדור עקבתא דמשיחא נקל יותר להקרא צדיק מאשר בדורות הקודמים, כי בדורות הראשונים היה הקב"ה מדקדק יותר עם הצדיקים כחוט השערה, ובדורות האחרונים מחמת רוב השפלות וירידת הדורות, בכל מעשה קטן זוכה להיות חשוב ומרוצה ביותר לפני הקב"ה, כפי המבואר בספרים הק'.

ונעתיק בזה לשונו הזהב של ספר הסידים (סימן התקמה) הקישו שלשה קלי עולם לשלשה אבירי עולם, ללמד שבת דינו של גרעון ושל שמשון ושל יפתח, שקולים כנגד משה ואהרן ושמואל, ולא עוד אלא שסמך הגדולים מכאן ומכאן והקלים באמצע, הקיש קלים כשמתכוונים לשם שמים לצדיקים, לפי שאצל הקב"ה

יותר משלש מאות אלף חלקים שצריך לתקנם - שהם מספר ימיו תתק"ל, וכן היה לכל בני הדור ההוא, אלא שהם לא עמדו בתפקידם, והם קלקלו ופרץ ה' בהם פריץ, ואת בניהם הקים תחתם נח ובניו, ומשם והלאה הקיל ה' עליהם, ונתן להם ימים מעטים יותר, וכשראה כי לא יכלו לעמוד גם במספר הימים ההם, היה מחסר והולך להקל, והן היום בעונותינו ימי שנותינו בהם שבעים שנה שהם בקירוב כ"ה אלף יום, ורבים מבני עמינו לא עמדו בעבודה קלה כזו.

ובנה מבאר הכתוב 'ויקרבנו ימי ישראל למות', פירוש שיעקב אבינו הרגיש בחלקי הנשמה שעלו ממנו דבר יום ביומו, שהם מתמעטים והולכים, ומזה הבין כי השלים את תפקידו עלי אדמות, ולא נשארו לו רק ימים מועטים לחיות, ומזה הבין כי באו ימי השילום.

ומדברינו הנפלאים למדנו, שהקב"ה ברוב רחמיו וחסדיו, אינו בא בטרוניא עם בריותיו, והקל ביותר על דורותינו אלו, שלא לתבוע מאתנו לתקן יותר מכפי כוחינו והשגותינו, דמחמת אריכות הגלות נחלשה כוחינו ונתמעטה שכלינו, ועל כן כל דבר קטן שעושים, חשוב ומרוצה בשמים יותר מהמעשים של דורות הקודמים.

ימים המסוגלים לתשובה

ובכן נחזור לענין ראשון, שקיבלנו מאת הקב"ה מתנה טובה ושובבי"ם שמה,

להם אבנים טובות הבאים מהמחצב, כדי לתקנם בתכלית היופי, ולעשות להם משבצות זהב כדרך סגולת המלכים, וגזר אומר כי האיש הוריו והמשתדל לעשות התיקון בכל ההשתדלות ובכל התיקון והיופי כאשר צוה המלך, יקבל שכר גדול מבית המלך, ונתן לכל איש ואיש אבנים רבות במספר עד למאור, לאחד נתן שלש מאות אלף, ולאחד ג' מאות וחמשים אלף, וקבע להם זמן אשר יספיק למלאכה יום אחד לכל אבן ואבן, ובמלאת הימים ישלח המלך לקחת מהם האבנים הטובות. כאשר שלמו ימי המלאכה, ציוה המלך שיביאו לפניו האבנים, והם אספו והביאו לפני המלך את האבנים, ונתברר שלא די שלא עשו בהם מלאכת התיקון והיופי, אלא קלקלו ולכלכו אותם, והחזירו כשהם מקולקלים, וכעס המלך עליהם והענישם. ואח"כ לקח את בניהם אחריהם שהם יעסקו במלאכה זו, והזהירם שלא יעשו כמעשה אבות, אבל נמלך בדעתו שלא להרבות עליהם את המלאכה, והקיל מעליהם ליתן להם רק שלשים אלף עד ארבעים אלף אבנים.

הנמשל הוא: 'הנשמות' נקראים 'אבנים יקרות', ובכח התורה והמצוות אפשר להאיר אותם ולתקנם, והנה להנבירים הראשונים הרבה להם הקב"ה את המלאכה, ונתן להם נשמות גדולות עם הרבה ניצוצות, ולכן נתן להם לחיות ימים רבים, כנגד הניצוצות אשר יש בנפשותם, לאדם הראשון נתן בנשמתו

וכן הוא בימי השוכבי"ם, שהם ימים גדולים ונשגבים, מסוגלים לתשובה ותיקון המעשים, לטהר את האדם מכל זוהמא וטומאה, ולהתקדש בקדושה עליונה.

ימי השוכבי"ם ועוז הדרם

בספרים הק' האריכו למעניתם בדיבורים נוראים, בגדל ערך וקדושת וסגולת ימי השוכבי"ם, ונפתח בדברי החיד"א ז"ל, אשר כתב: ימי השוכבים ז'עוז ה'דרם (ראשי תיבות הו"ה) הם יקר ונשגב לאין ערוך. – הרי שאי אפשר לתאר ולהעלות על הדעת כמה גדולים ונשגבים הימים האלו. [יש ענין להזכיר מדברי החיד"א ז"ל, כמו שכתב בספר נהרי אש (ליקוטי דיבורים אות קלב) שאמר הגה"ק ר' שמעון מזעליחאב זי"ע, שמעתי מאבי ז"ל ששמע מזקני ז"ל ששמע בעצמו מפי הרה"ק ר' אלעזר מליוענסק זי"ע, שאמר בשם אביו הנועם אלימלך זי"ע כי זה לעומת זה עשה אלקים, רשע אחד יושב בבערלין וכותב ספרים (הכוונה למושה דעסיוער שר"י) שכל מי שלומד בספריו לא ינצל מדינה של גיהנם, לעומת זה יושב איש קדוש בליוורנו (כוונתו לחיד"א) וכותב ספרים, שכל מי שלומד בספריו לא יצא מן העולם בלא הרהור תשובה. – ובפרט בהגיע ימי השוכבי"ם שצריך להתעורר בתשובה, נכון ללמוד בספרי החיד"א, כדי שנוכה להרהור [תשובה].

ואין זה 'שרעקעדיגע זאך' (דבר מפחיד), אדרבא ימים טובים המסוגלים ביותר לתשובה ותיקון המעשים, והתגלות עת רצון להתקרב לפני אבינו שבשמים.

הרה"ק מטשארטקוב זי"ע התגורר תקופה בוויען, ואמר שפעם אחת בלכתו ברחוב העיר פגש כמנקה הרחובות, אשר התהלך בכל יום כמה פעמים ברחובות העיר לנקות ולהסיר את כל הלכלוך עם המטאטא (בעזים) בידו, ושאל אותו: למה אתה טורח את עצמך לנקות כמה פעמים בכל יום ויום, הלא במילא אחרי כמה שעות מתרבה שוב הלכלוך, מוטב שתנקה את הרחוב רק בסוף היום?! והשיב לו: שאם לא היה מנקה כל כמה שעות, כבר היה הלכלוך מגיע עד למעלה מראש, עד שלא יוכלו לעבור ברחוב כלל!

ובזה הסביר ענין יום הכיפורים, כי הקב"ה ברוב רחמיו וחסדיו ייחד יום אחד בשנה זמן מחילה וכפרה, מחמת שיש כמות מסוימת של חטאים ופשעים שהעולם יכול לסבול ולהתקיים בהם, וכאשר תתמלא סאתם, יכול לעשות כליה ח"ו, כי העולם לא יוכל להתקיים עוד, מה עשה הקב"ה הרוצה בקיום העולם ובטובת בריותיו, קבע יום אחד בשנה לכפר על נפשותינו, ועיצמו של יום הכיפורים מכפר על כל החטאים, במילא ביום הנעלה והקדוש הלזו כל הבריאה נעשה נקי, ומתחילים בחשבון חדש, ונמצא שאחרי יום הכיפורים יכול האדם לחדש את עצמו בהתחדשות חדשה.

זמן כפרה לכל העבירות

הרה"ק מווילעדניק זי"ע בשארית ישראל (שער השוכב"ם ליקוטום) כתב בגודל הזמן, שהוא גדול מיום הכיפורים, שהוא זמן כפרה אפילו על דברים חמורים שאין יום כיפורים מכפר בעדם, ומרמז זאת בדברי הגמרא (חגיגה טו, א) שובו בנים שובכים חוץ מאחר, הפירוש הוא שבפרשיות שוכב"ם יש תיקון לכל הנדרים והאובדים על ידי פגם הברית, וזהו 'חוץ' היינו אפילו אותם הנשמות שפגמו מאוד שהם בבחינת 'חוץ מפרגודא (מהיצה) קדישא, ואפילו 'מאחר' דהיינו מי שהפך מאות ד' של אחד, ונתהווה ר' דהיינו אחר ר"ל, יש להם התיקון כאלו הימים.

לימוד התורה

כהיום נתבטלו הסיגופים והתיקון הוא בתורה

אמנם עיקר התשובה והתיקון אינו על ידי תעניות וסיגופים, המפרכת ומשכרת גופו של האדם, ולא כל מוחא סביל דא ולא יוכל לעמוד בהם, וכפי שאמר הבעש"ט הקדוש זי"ע 'א קליינע לאך אין גוף, איז א גרויסע לאך אין די נשמה' (חור קטן בגוף - היינו חולי קטן בגוף, הרי הוא חור גדול בנשמה - שמפריע את האדם מעבודת ה' כראוי בשלימות), ועל כן ביטל כל התעניות והסיגופים, שזה היה דרך התיקונים עד ימות הבעש"ט לעסוק

בתעניות וסיגופים, עד שהיו רגילים אז לחקוק על נוסח המציבה 'התענה משבת לשבת', ומאז הפסיקו לכתוב כדברים האלו, בשביל שלא ישתמשו בדרך זה בעבדות ה', רק עיקר התיקון הוא בעמלות ויגיעת התורה. [בשכחי הבעש"ט (פימן כב) מובא מכתב שכתב לרב שהיה מרבה בתעניות, וכתב בתו"ד: והנני מוסיף בגזירות עירין ובצירוף קב"ה ושכינתיה לבל יכנים א"ע בסכנה כזה, כי זה מעשה מרה שחורה ועצבות, ואין השכינה שורה לא מתוך עצבות רק מתוך שמחה של מצוה וכו', ועל דבר סעיפי מחשבותיו המביאים אותו לזה איעצך ויהי אלקים עמך גבור החיל, ככל בוקר ובוקר בעת לימודו ידבק עצמו באותיות בדביקות גמור לעבודת בוראו ב"ה וב"ש, ואז ימתיקו הדינים בשורשן ויקיל מעליו הדינים, ומבשרך אל תתעלם ח"ו להתענות יותר מהחיוב ומהצורך וכו'.]

וכמו שאמר הרה"ק מהר"א מבעלזא זי"ע ששמע מאביו הרה"ק מהרי"ד מבעלזא זיע בשם הרה"ק מלובלין זי"ע, שאמר בזה"ל: תשובה, תשובה, תשובה, תורה איז די בעסמע תשובה! (תשובה, יש הרבה דרכים ואופנים של תשובה, והדרך המובחרת ביותר הוא התורה)

וכן אמר הרה"ק האבני נור זי"ע ששמע מחותנו הרה"ק מקאצק זי"ע, כי הסיגוף הגדול ביותר הוא קבלת עול תורה, לילך בדרך התורה, ולעסוק בתורה.

תורה במקום קרבן

ומקור הענין דעסק התורה מכפר כמו תשובה, הוא במדרש (שמות רבה לה, ד) קחו עמכם דברים ושובו אל ה' (הושע יד, ג), זהו שאמר הכתוב (תהלים כו, ז) ארחץ בנקיון כפי לשמיע בקול תודה, יכול אף להקריב פרים ואילים, תלמוד לומר 'לשמיע בקול תודה', לפי שישראל אומרים: רבון העולם, הנשיאים חוטאים ומביאים קרבן ומתכפר להם, משיח חוטא ומביא קרבן ומתכפר לו, אנו אין לנו קרבן! אמר להם: ואם כל עדת ישראל ישגו וגו' (ויקרא ה, ג), אמר להם: עניינם אנו ואין לנו להביא קרבנות! אמר להם: דברים אני מבקש, שנאמר קחו עמכם דברים ושובו אל ה', ואני מוחל על כל עונותיכם, ואין דברים אלא דברי תורה, שנאמר (דברים א, א) אלה הדברים אשר דבר משה.

תורה מכפר על כל העבירות

בספר בן איש חי (שנה שניה ריש פרשת תצוה) כתב דברים נפלאים ומחזקים למאור: 'אפילו אדם רשע שעבר על כל העבירות, אם מתחרט ועוסק בתורה יכופר לו, ויתקדש בקדושתם של ישראל, דאין לך עון שלא יתוקן בתורה'. - כנודע שהבן איש חי היה מפוסקי הדור, ועל כן דבריו חיים וקיימים, דכפי שפוסקים למטה כך פוסקים למעלה, וא"כ הדבר ברור שכל החטאים בלי יוצא מן הכלל, אפילו עבירות החמורות ביותר, יש להם תקנה בכח התורה.

דף גמרא ותוס' מועיל ביותר להכניע היצר

מסופר שהרה"ק משינאווא זי"ע בא פעם לדודו הרה"ק רבי אביגדור זי"ע אב"ד דוקלא, אחיו של הרה"ק מצאנז זי"ע, וביקש ממנו הדרכה בעבודת השי"ת, איך להינצל מהיצר הרע, פנה אליו ואמר לו: יחזקאל'ע, תאמין לי כבר ניסתי בעצמי את כל העצות שרק שייך איך לשבור ולהכניע את היצר הרע, והתחיל לפרט לו: הלכתי לגלות, במקום שישנתי לילה אחד לא ישנתי בלילה שאחריו, הלכתי עם כתונות אחת חצי שנה ברציפות בלי להחליפה, תענית משבת לשבת, גלגול שלג, צרבותי גופי בעשב 'בריעכץ' (מין עשב שכאשר הוא נוגע בעור של האדם, העור מתחיל להתקלף ומרגישים יסורים וכאבים כאילו נכוה באש). - בכל זאת אני אומר לך, יחזקאל'ע, 'אז דעם בחור קען מען נישט בייקומען, נאר מיט א בלאט גמרא מיט תוספות' (הבחור הזה - היצר הרע - אי אפשר להכניעו ולנצחו, רק בדף גמרא ותוספות).

מעלת לימוד התורה מתוך התגברות על היצר

הרה"ק מניקלשבורג זי"ע כתב בהנהגותיו (מוכא בספר דברי שמואל הנהגה נב) בזה הלשון: בכל פעם יאמר באמצע הלימוד 'המאור שבה יחזירנו למוטב', ובכל פעם שהיצר מסיתו לסיים בענין ולקצר בלימוד, מחמת עייפות או חסרון הכנתו, או מחמת שיחת הילדים, יגער ביצר הרע, ויתגבר עליו מאור, וישבור טבעו, וילמד יותר

לימוד ברצופות

לימוד חמש שעות ברצופות

אמנם עיקר התיקון אינו בלימוד תורה גרידא, אלא בלימוד ברצופות בלי הפסק כלל, ויסודו בדברי הרה"ק היסוד העבודה מסלאנים זי"ע, אשר קבע כמסמורות בספרו הק' יסוד העבודה שלימוד ברצופות הוא תיקון המועיל לימי השוכבי"ם, וזה לשונו: 'הקובע ללימוד ערך חמש שעות רצופות בלי שום הפסק דיבור בענין אחר, ובלי שום מעימא בעלמא, ע"ד תענית שעות, נראה לי שהוא ענין מועיל ומזכך ומכפר ומביא לתשובה וכפרה מעולה'. הרי לנו נפלאות מתורתך, שלימוד חמש שעות ברצופות משנה ומהפך את האדם מן הקצה אל הקצה.

ויש אומרים שאח"כ הוסיף היסוד העבודה על זה, ואמר: שלימוד חמש שעות רצופות אפשר להחשיבו כתענית משבת לשבת, כי הדורות נחלשו מאד, ומחמת זה כל התאמצות קטנה נחשב לעבודה גדולה ומרובה.

סגולת התורה רק בלימוד ברצופות

מושלי משלים ביארו הנחיצות והחשיבות של לימוד ברצופות דווקא, כי המפסיק ממשנתו בשיחת חולין ודברים בטלים, הרי הוא דומה להכסיל והשוטה אשר נפשו חשקה לשתות קאו"ע, ולוקח את הקעם"ל (מיחם) לחמם את המים,

מהרגלו ובכח, עד שיגיע, ובוה משבר הקליפות והחיצונים, ומכפרין לו אפילו על כריתות ומיתות בי"ד ומיתה בידי שמים, כי הלימוד בתנ"ך ומשנה וגמרא ופוסקים שהוא בכח ובקול ובנעימות הקול, בלי שום מחשבה זרה ובנענוע הגוף, מטהר ומצחצח הנשמה ומחדד השכל, ומשבר הקליפות והחיצונים מכל וכל.

דף גמרא ללמד הבשר הגשמי שהכל הבל

בספר ארץ צבי (להגאון מקאוגלוב זצוק"ל - פרשת בחוקות) מביא שהרה"ק האבני נור זי"ע, כשהתגורר בעיר קאצק בימי עלומיו היה חולה, והזהירו אותו הרופאים שלא ילמוד כלל, והביט בספר 'בחינת עולם' (שעוסק בעניני אמונה), באחת הימים בא חותנו הרה"ק מקאצק זי"ע לבקרו ואמר לו בלשונו הקדוש: 'וואס טוט דען דער 'בחינת עולם', ער איז מהבל די וועלט, וואס קומט ארויס פון דעם, דער שכל פארשטייט דאס הונדערט מאל, אבער דאס פלייש וויל דאך נישט אזוי ווערען, א בלאט גמרא מאכט דאס פלייש זאל אויך אזוי ווערען' (וכי מהו פועל לימוד ה'בחינת עולם', הוא מהבל את עולם ומלואו, שמלמד את האדם לדעת שכל עולם הזה הוא הבל הבלים, אבל מהו התועלת מזה, שהרי השכל מבין זאת מאה פעמים, ואילו הבשר הגשמי אינו רוצה בכך, רק דף גמרא פועל שגם הבשר ירצה בכך).

עקיבא, שהלך ללמוד בני רב במשך י"ב שנים, ואז חזר לביתו, והלכו אחריו י"ב אלפי תלמידים, כאשר התקרב לפתח ביתו, שמע מאחורי הדלת איש השואל את אשתו, עד כמה קא מדברת אלמנות חיים... שהקניט וציער את אשתו בשאלה זו: עד מתי תחיו כאלמנה, בעלך עזב אותך ויושב בישיבה, ואת יושבת בדד?! וענתה לו בגודל צדקתה: אילו היה שומע בקולי, ישאר שם עוד י"ב שנה! תיכף כאשר שמע רבי עקיבא דברים נשגבים אלו, מיד חזר על עקבותיו לעוד י"ב שנים, ואז חזר לביתו עם כ"ד אלפי תלמידים.

הגאון ר' חיים שמואלביץ זצ"ל ראש ישיבת מיר, תמה ושאל: נפלא הדבר מבינתנו, איה הכרת הטוב שהיה חייב לה, וכמו שאמר רבי עקיבא אחר כך 'שלי ושלכם שלה הוא', היא הפכתו מרועה צאן לרבן של ישראל, ומדוע לא נכנס לרגע אחד לשמח את לבה, לומר לה יישר כח על סבלה הרב כדי שיתגדל בתורה, לראות את שלום בני ביתו אחרי שלא ראה אותם י"ב שנים, וכפרט לאחר שכבר שמע שהיא נותנת לו רשות לחזור?!

וביאר, אכן אין ספק בדבר, אף אם היה נכנס לביקור בביתו, היתה צדקנית זו נותנת לו רשות לחזור ללמוד תורה, אלא שרבי עקיבא היה לו טעם כמזכיר מדוע שלא נכנס, וזייל צווי מא"ל 12 יאר קומט נישט צו איינמאל 24 יאר ברציפות, כי אינו דומה דבר שלם לשני חצאים של דבר, אף שכ"ד שנים של

ומניחו על האש, ואחרי כמה דקות כאשר המים התחממו קצת מורידו מהאש, ואחר כמה דקות מחזירו שוב, ואחרי כמה דקות מורידו שוב, וחוזר חלילה, שאפילו אם יעשה כך כל היום כולו, לא יהיו לו מים חמים... אבל אם יניח את המיחם על גבי האש למשך עשרה דקות ברצופות בלי הפסק, יהיו לו מים חמים ביותר... כן הוא בלימוד התורה, אם עוסק בתורה ברצופות, תתלהב נפשו ותתעורר בחמימות אש התורה, וגם בשרו הגשמי תתלהב בקדושתה, מה שאין כן כאשר עושה תורתו קרעים קרעים, אין סגולת התורה משפיע עליו כלום.

המפסיק באמצע הלימוד כאילו אסף דוח

הגאון החזון איש זצוק"ל כתב (קובץ אגרות) 1) בזה הלשון: ללמוד שעה אחת ולהפסיק שעה אחת, הרי זה זורע ושולח עליהם מים לסחפם... עיקר הלימוד הוא התמידי והבלתי נפסק, וזה שעושה תורתו קרעים קרעים אסף רוח. – כמו ההולך ברחוב ואוסף רוח, שאין בידו מה להכניס לכיסו, כן הוא בלומד בתורה שלא ברצופות, כל יגיעתו הוא לריק, אבל בלימוד התורה ברצופות הרי הוא אוגר במוחו את תורתו.

ר"ע עסק כ"ד שנים רצופות בתורה, ולא שני פעמים י"ב

במס' כתובות (דף סג, ב) מסופר על רבי

עושים כלום, רק יושבים במקומותיהם ומצטרפים להנסיעה. כמו כן דוד המלך מאז ועד היום מעלה את פרקי התהלים הנאמרים, ואנו אין אנו צריכים לעשות כלום רק להצטרף להנסיעה, לומר פרקי תהלים בהשתפכות הלב וכוונה, ודוד המלך מעלה אותם לפני כסא הכבוד, והדרך פתוחה לפנינו עד כסא הכבוד בלי שום עיכוב ומניעה כלל וכלל.

עמלות התורה הם ב' פעמים י"ב שנה, מ"מ כ"ד שנים ברצופות בלי הפסק הם מציאות אחרת, ואין ב' פעמים י"ב שנים דומים לכ"ד שנים בלי הפסק, וכל מה שזכה רבי עקיבא ע"י כ"ד שנים לא היה ע"י ב' פעמים י"ב שנים, ולפיכך אם היה נכנס אף לשעה מועטת שוב לא היה זה כ"ד אלא י"ב ועוד י"ב...

אמידת תהלים

דוד המלך הכניס בתהלים כח תשובה

עוד תיקון גדול לימי השוכבי"ם, והוא אמירת תהלים, ודרשו ודרשו רשימות מצאו רמוז לדבר זה בתחילת הפרשה הבא, שהוא תחילתה של פרשיות שוכבי"ם, ואל"ה שמות בני ישראל הבאי"ם, סופי תיבות תהלי"ם, והצדיקים האריכו בגודל ענין של אמירת תהלים בכלל, ובפרט בימי השוכבי"ם, שדוד המלך הכניס כח התשובה בפרקי התהלים, ובכל פרק תהלים שאומרים מתעורר כוחו של דוד המלך.

דוד המלך מעלה תפילותינו לפני כסא הכבוד

הרה"ק האהבת ישראל מוויזניץ זי"ע הסביר בגודל מעלת אמירת תהלים, במשל להנוסעים בבאה"ן (רכבת), בתחילה יושב המנהיג אשר המושכות נמצאות בידו להסיע את הרכבת וכל הנוסעים לדרכם, ואילו שאר האנשים אין

ג' פעמים תהלים נחשב כתענית משבת לשבת

מקובל בשם הרה"ק הרבי ר' אלימלך מלויזענסק זיע"א, שכל האומר שלוש פעמים תהלים ביום אחד, חשוב לו כתענית משבת לשבת, ושכרו גדול (קונטרס האשל בתהלים, מקדש מעט).

וכן מסופר על הרה"ק רבי אריה לייב מסעדליקוב זי"ע, חתנו של הרה"ק המאור עינים זי"ע, שהיה נוהג להתענות משבת לשבת, ונעשה חולה מאור, והיה שרוי בסכנה גדולה, ופתאום נתעורר ואמר שחותנו המאור עינים נתגלה אליו ואמר לו: שמהיום והלאה אינו צריך להתענות, שנמנו וגמרו בשמים, שהאומר ג' פעמים תהלים נחשב לו כתענית משבת לשבת.

מעלת תענית משבת לשבת

וידוע מה שכתב בספר עמוד העבודה, שתענית משבת לשבת נחשב

והמצב היה קריטי ביותר, האברכים האלו לא היה רגילים לנסוע למירון כמנהג החסידים, אבל החליטו לנסוע למירון לשפוך שיה על קברו של התנא האלקי רבי שמעון בר יוחאי זי"ע, וכאשר שמעתי על זאת, שאלתי אותם אם יש מקום בשבילי, וענו לי שכן, והצטרפתי עמם להנסיעה, ומחצות הלילה ועד הבוקר סימו ג' פעמים כל ספר תהלים בבכיות נוראות, והילד עבר ניתוח בבוסטון, ואותו התינוק הוא כהיום אב לילדים בריא ושלם, והרופאים לא האמינו למראה עיניהם, ואמרו: דומה כאילו נולד מחדש עם לב שלם!

זהו כח התפילה, כח אמירת ג' פעמים תהלים, וכח הרבים, בבחינת המתפלל בעד חברו, שאין שום קטרוגים בעדו ומועיל מיד.

הקב"ה יעזור שנוכה ללמוד וללמד לשמור ולעשות ולקיים, ונוכה לקיים כל הדברים האלו, ולקרב את הגאולה השלימה בב"א.

כששים וחמש אלף ושש מאות תעניות, שזה השבון של בערך מאה ושמונים וחמש שנים בתענית. - ואין לנו מושג בזה, כי האדם יכול לחיות רק ששה ימים בלי אכילה, וכיום השביעי מת, נמצא שבני העליה מדורות הקודמים שהתענו משבת לשבת, היו בכל יום שישי בבחינת 'שוב יום אחד לפני מיתתך', שהיו יום אחד לפני המיתה, וע"י אמירת תהלים כנ"ל נחשב לו כאילו התענה משבת לשבת.

מעשה רב

ואסיים במעשה רב 'וואס איך האב אליינס בייגעוואוינט', שאירע בימי ילדותי, נולדתי בעיר בני ברק, ובמקום שהתגדלתי היה כולל של אברכים חשובים בני תורה, מיוצאי ישיבות ליטא, ואחד מבני החבורה נולד לו בן עם מום בלב ר"ל, והרופאים ייאשו אותו שאין שווה לעשות ניתוח, שהיה צריך לעלות חמשים אלף דולר (שהיה סכום עתק לפי המושגים של הימים ההם), שבמילא אין יותר מחמש אחוז סיכויי הצלחה שהילד ישרוד וישאר בחיים,

קופת "דרך אמונה"

להפי פדרכי - מזון ישעי

ע"ש רבותינו הק'

רבי פדרכי פנדבורנא זי"ע-רבי ישעי' פקדעסטיד זי"ע
בנשיאות הרה"צ רבי פאיד איהלפר הונגרים שליט"א

בס"ד

הזדעה חשזבה

בחסדי ה' מתקיים על ידינו חלוקת חלות ומזונות וצרכי שבת

חינם אין כסף

למאות נפשות של אלמנות ויתומים בארץ ישראל עד לפתח ביתם
בכל ליל שישי באופן של "מתן בסתר יכפה אף" ובדרך כבוד

שטייט פון הייליגען מהר"ל (ספר נבורות השם פרק כ') מורא'דיגע ווערטער:
אז ווען איינער געבט צו עסן פאר מענטשן, אפילו ער איז א רשע,
פארקוקט אים דער באשעפער פון זיין רשעות, און לאזט אים נישט באשטראפן!

זכות 26 חלות לאלמנות (כמנין הוי"ה שם הרחמים) עם מזונות

\$ 100

והקוויטעל שלו יזכר בלי"נ אצל ציון הבת עין זי"ע
ע"י שליחנו אברך חשוב שמסיים בכל יום באשמורת הבוקר תהילים על הציון הק'
(יכולים להשאיר את הקוויטעל על המתן בסתר לין בשעת נתינת הנדבה)

זכות משפחה אחת של אלמנה ויתומים

\$ 18

הרוצה ליטול חלק במצווה נשגבה זו ולהוושע בדבר ישועה ורחמים
יכול להתקשר 24 שעות ביממה על "המתן בסתר" סיסטעם

בארה"ב - 845-286-1007

בענגלאנד - 020-8124-7800

דער הייליגער חיד"א זאגט: אז ווער עס געט ברויט פאר ארימע לייט
איז אזוי ווי ער האט מקריב געווען אלע קרבנות אויף דעם מזבח!